

TRYGGHET och VÄLFÄRD

VALPROGRAM

DISTRIKTSKONGRESS
ÅRE 21-22/4 2018

Innehållsförteckning

Inledning	S.3
Välfärd	S.4
Sjukvård	S.5
<i>God folkhälsa</i>	s.6
<i>Barn och unga</i>	s.6
<i>Psykisk ohälsa</i>	s.7
Äldre	s.8
Regionen som arbetsgivare	s.8
Funktionsvariation	s.9
Utbildning	s.10
<i>Kompetensförsörjning</i>	s.10
Kultur	s.11
Föreningsliv, idéburen sektor och civilsamhälle	s.12
<i>Idéburen sektor</i>	s.12
Fler i arbete och snabbare integration	s.14
Hela Jämtlands län ska leva	s.15
<i>Service för boende och företag</i>	s.15
<i>Banker och kontanter</i>	s.15
<i>Bostäder</i>	s.16
<i>Jobb och företagande</i>	s.16
<i>De gröna näringarna</i>	s.18
Klimat	s.19
Besöksnäringen	s.19
Infrastruktur	s.20
<i>Väg</i>	s.20
<i>Tåg</i>	s.20
<i>Flyg</i>	s.21
<i>Fordonstrafik</i>	s.21
<i>Bredband</i>	s.21
<i>Leder</i>	s.21
Upphandling	s.22
Integration	s.22
Samer – Jämtland Härjedalens urfolk	s.23
Trygghet	s.25
Trygghet i Jämtlands län	s.26
<i>Polis</i>	s.26
<i>Ambulans och akutsjukvård</i>	s.26
<i>Räddningstjänst</i>	s.26
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>	s.27

Inledning

Ett sätt att beskriva läget i Jämtlands län är att se hur det byggs nya bostäder i Hackås, Strömsund, Östersund, Duved. Hur besöksnäringen slår nya rekord i Härjedalen och orderböckerna växer hos trähusfabriken i Hammerdal och Pilgrimstad. Hur Mittuniversitetet attraherar fler studenter och nyföretagandet bland unga ökar samtidigt som ungdomsarbetslösheten minskar. Hur länets befolkning växer år för år. Hur människor ställer upp för välkomna nyanlända.

Runt om i länet ser vi framåtanda, kreativitet och en vilja att hjälpa varandra. Vi har all anledning att vara stolta över Jämtlands län!

Under mandatperioden 2014-2018 har Socialdemokraterna tagit ansvar i länets kommuner liksom på regional och nationell nivå. Vi har tillsammans mejslat fram politiska förslag som omsatts i praktiska reformer. Vi kan konstatera att mycket går åt rätt håll. Men vi är långt ifrån nöjda. Vi vill mer!

Sjukvården ska komma närmare medborgarna, digitaliseringens möjligheter erbjudas fler, restider kortas med bättre kommunikationer, det livslånga lärandet komma alla till del. Länet ska ta en ledarroll i arbetet med integrera nyanlända. Vi ska vara ett län där människor känner sig trygga och säkra.

Som politiskt parti i ett landsbygdsrän ser vi det som vår stora uppgift, ja, vår mission, att ständigt flytta fram positionerna när det gäller landsbygdens plats i alla beslutande församlingar.

Socialdemokraterna i Jämtlands län går inte till val på en eller två frågor - vi går till val med en sammanhållen idé om hur vi tillsammans skapar ett bättre län för alla.

När vi exempelvis talar om vikten av utbildning handlar det inte bara om höjda kunskapsresultat och bättre matchning, utan om att utbildning är intimt sammankopplat med hälsa.

Var man växer upp och bor har stor påverkan på ens framtida inkomst, hälsa och välmående. Vi ser dessa skillnader i livsvillkor – och vi vill motverka dem. Det är därför vi slår vakt om den generella välfärdsmodell som inkluderar alla, som låter behoven vara styrande, inte plånbokens storlek eller marknadskrafternas logik.

Att ha ett jobb och tjäna egna pengar är en viktig del av livet. Viktigast för människors frihet och för att klara välfärdens finansiering är att alla som kan arbeta gör det. För ett län som Jämtland med ett litet skatteunderlag men stora välfärdsbehov är det extra viktigt att ta till vara varje individs fulla potential.

Detta valprogram har föregåtts av ett omfattande arbete där många bidragit med idéer. Programmet tar sin utgångspunkt i den regionala nivån, Region Jämtland Härjedalen, men har förgreningar till såväl den lokala som nationella nivån.

För att Socialdemokraterna i regionen och länets kommuner ska kunna genomföra detta program behövs en socialdemokratiskt ledd regering som fortsätter prioritera välfärden.

Tack för ditt förtroende och din röst på Socialdemokraterna!

Välfärd

Sjukvård

50 En trygg och tillgänglig sjukvård, präglad av hög kvalitet, nära medborgarna - det är vår vision för hälso- och sjukvården i Jämtlands län. För oss socialdemokrater är det viktigaste att det alltid är vårdbehovet som styr vem som får hjälp först och hur resurserna fördelas. Det är varken marknaden eller plånbokens storlek som ska avgöra vem som kommer först i kön.

55 Vi vet genom internationella studier att svensk sjukvård står sig mycket väl, och jämfört med övriga riket håller sjukvården i Region Jämtland Härjedalen hög standard. Vi är bland de bästa i landet på förlossningsvård. Vi ligger i framkant när det gäller att anpassa sjukvården utifrån digitaliseringens och den nya teknikens möjligheter.

När vi blickar framåt vill vi fortsätta det förändringsarbete vi har påbörjat med att föra sjukvården närmare medborgarna. Länets 29 hälsocentraler är en grundbult i vårt arbete med att främja god 60 folkhälsa, tidiga insatser och underlätta för människor med stora vårdbehov.

Vi tänker fortsätta att utveckla primärvården. Vi har redan utrustat 17 hälsocentraler med hälsorum, vilket möjliggör för besökare att utföra enklare egenkontroller, som att ta sitt blodtryck, väga och mäta sig samt hitta information och inspiration för att kunna leva ett 65 hälsosammare liv. Vi har påbörjat utveckling av virtuella jourrum där patienter kan göra läkarbesök via videolänk. Vi ska fortsätta satsningarna inom digitalisering och e-hälsa för att vården så ska kunna utföras i hemmet eller så nära hemmet som möjligt. Vi vill också införa patientkontrakt, en plan som utgår från patientens behov, stärker patientens ställning, innefattar all planerad vård och säkerställer vård inom rimlig tid. Rätt vård i rätt tid - så ska väntetiderna kortas.

70 Bland det värsta som kan drabba oss är ett besked om allvarlig sjukdom. Cancer är en av vår tids största och värsta sjukdomar. Var tredje länsbo drabbas någon gång i sitt liv. Region JH arbetar nära Regionalt cancercentrum i Umeå för att ge länets medborgare bästa möjliga behandling mot cancer. Vi socialdemokrater ser dock att vi behöver höja ambitionerna när det gäller 75 cancervården. Förutom snabbare och bättre behandling behöver kraft läggas på att förbygga att människor drabbas av cancer. Med en fortsatt S-ledd kommer vi för åren 2019-2022 satsa ytterligare 500 miljoner kronor årligen på en ny och utvecklad cancersatsning. Den ska bland annat fokusera på att fortsätta att korta väntetiderna och fortsätta den statliga finansieringen av regionala cancercentrum.

80 Den medicinsktekniska utvecklingen innebär att gränserna för sjukvårdens möjligheter hela tiden flyttas fram. I dag räddas barn så tidigt födda som 22:a graviditetsveckan. Ingrepp som för några decennier sedan krävde en längre tids sjukhusinläggning, utförs numera genom titthålskirurgi och patienten kan lämna sjukhuset samma dag. Högre medellivslängd innebär att även omfattande 85 behandlingar sätts in för äldre patienter.

Men god sjukvård kostar - och den kostar ännu mer i ett stort län som Jämtland med långa avstånd, en utspridd och åldrande befolkning.

90 Sjukvården är en del av samhällskontraktet, ett löfte om att när du behöver vården så ska vården finnas där för dig. Vi socialdemokrater hedrar denna överenskommelse.

Vi arbetar oförtrutet vidare med att stabilisera ekonomin i Region JH. Vi menar dock att det krävs ett nationellt ansvarstagande för att utjämna de skilda förutsättningar som gäller för sjukvården i Sverige. De regionala klyftorna kan bland annat avläsas i att det skiljer nästan fem kronor i kommunalskatt mellan kommuner i Jämtlands län och kommuner i Stockholms län. För 95 att regionen ska kunna fortsätta omställningen av sjukvården och öka attraktiviteten i vårdraket behövs en politik som investerar i välfärden. De satsningar som regeringen genomfört innebär 101 miljoner kronor till välfärden i Region Jämtland Härjedalen under 2018.

En trygg och tillgänglig sjukvård måste alltid gå före skattesänkningar!

100 **Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:**

- Införa en fast vårdkontakt från primärvården som följer patienten genom länssjukvård och region/rikssjukvård.
- En förlossningsvård i fortsatt världsklass.
- Korta väntetiderna inom cancervården.
- 105 • Färre ska drabbas av cancer
- En vård nära medborgarna genom ökade insatser på hälsocentralerna och i patienters hem.
- En mobil vård som möjliggör vård i hemmet för de mest sjuka.
- Skapa fler kontaktvägar in i vården såsom digitala vårdkontakter och andra e-tjänster.
- 110 • Införa patientkontrakt för rätt vård i rätt tid - kortare väntetider
- Erbjudna länsinvånare bästa möjliga vård genom samarbete och samverkan med övriga regioner i norr och Norge.
- Utveckla egenvården så de som kan och vill får möjligheten till ökat ansvar för sin egen vård.
- 115 • Ta vara på kunskaperna som kroniskt sjuka besitter så att dessa kommer alla till del.

God folkhälsa

- Vi socialdemokrater har som målsättning att inom en generation sluta de påverkingsbara hälsoklyftorna. En förutsättning för att nå det målet är att hälso- och sjukvården planeras utifrån insikten att hälsa och klass är intimt sammankopplat. Klassamhället är i sig dödligt! Det skiljer tio år i medellivslängd mellan vissa grupper. Även om hälsan förbättrats i alla samhällsgrupper, ökar skillnaderna mellan de med bäst och sämst hälsa.
- Hälsa är beroende av en mängd faktorer. För att minska skillnaderna och höja den allmänna folkhälsan krävs tidiga insatser, med fokus på barns rörelse och kända riskfaktorer som alkohol, droger, tobak och kränkande behandling.
- 120
- 125

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Verka för ökad rörelse inom grundskolan.
- Fästa särskild uppmärksamhet på grupper i befolkningen som har sämre hälsa
- 130 • Mobilisera arbetet mot droger
- Motverka kränkande behandling inom arbetsliv och skola.
- Ta fortsatta krafttag för att minska sjukfrånvaron.

Barn och unga

- 135 Varje barn har rätt att växa och utvecklas efter sina egna förutsättningar och önskemål, oavsett bakgrund och familjens ekonomi. Vi vet att kopplingen ojämlikhet och ohälsa kan spåras mycket tidigt i uppväxten. Därför är det viktigt att sjukvården är lättillgänglig för barn och ungdomar oavsett ekonomi. Vi ska fortsätta med avgiftsfri sjukvård och åldern ska höjas från 18 år till 19 år.
- 140 De kostnadsfria läkemedel och varor som ingår i läkemedelsförmånerna utjämnar hälsoskillnader mellan olika socioekonomiska grupper och är en viktig åtgärd för en jämlik hälsa. Det här förutsätter en socialdemokratiskt ledd regering.
- 145 Glasögonbidraget är fantastiskt för de barnfamiljer som inte har råd att köpa glasögon. Vi vill fortsätta subventionera kostnaderna för barns glasögon, vilket förutsätter en socialdemokratiskt ledd regering.

150 Det är viktigt att det finns ett föräldrastöd och en samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola och sjukvård för tidiga insatser och stöd till behövande familjer. Familjecentraler finns i alla kommuner och vi vill arbeta med att fortsatt utveckla den verksamheten.

Förebygga och tidigt behandla psykisk ohälsa hos barn och unga är mycket viktigt då vi ser att många barn och unga mår dåligt. Vi vill därför att barnhälsoteam inrättas i länets alla kommuner. Vi vill också utveckla en samordnad barn, elev och ungdomshälsa.

155 Regionen har utvecklat ett arbetssätt för att kunna ge nära och täta besök hos barn- och ungdomspsykiatrien genom att använda teknik som barn och unga är bekväma med - möten på distans. Det gör till exempel att barnen inte behöver vara borta från skolan en hel dag för att kunna träffa BUP. För att kunna möta behoven bland barn och unga måste arbetet med att säkra tillgängligheten ske på flera plan. Väntetiderna till barn och ungdomspsykiatrien måste kortas för att säkerställa att de som behöver hjälp får hjälp i tid.

160 De senaste årens stora flyktingmottagande kommer att ställa krav på att möta barn som upplevt traumatiska händelser från sitt hemland och under flykten till Sverige.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 165
- Den avgiftsfria sjukvården för barn och unga upp till 18 år ska höjas till 19 år.
 - Korta väntetiderna till barn- och ungdomspsykiatrien.
 - Utveckla familjecentralernas verksamhet i alla kommuner.
 - Förebygga och tidigt behandla barn och ungas ohälsa genom en samordnad barn, elev och ungdomshälsa.

170

Psykisk ohälsa

175 Psykisk ohälsa är ett växande problem i hela Sverige. Psykisk ohälsa drabbar människor i alla samhällsklasser och har blivit en av vår tids stora folkhälsoutmaningar. Kvinnor drabbas i större utsträckning av psykisk ohälsa än män. Bland nya sjukskrivningar dominerar psykisk ohälsa och vi vet att det drabbar de mest utsatta grupperna särskilt hårt.

För oss socialdemokrater är det viktigt att barn och ungdomar som kämpar med psykisk ohälsa snabbt erbjuds hjälp. Det ska vara enkelt för ungdomar att söka hjälp via rätt instans, primärvården. Därför behöver vi göra hälsocentralerna mer tillgängliga för ungdomar.

180 Ungdomsmottagningarna och psykiatrien behöver samverka med elevhälsan för att arbeta förebyggande och se till att unga får hjälp i ett tidigt skede.

Den psykiska ohälsan är särskilt utbredd bland flyktingar: Exempelvis bedöms var tredje nyanländ från Syrien lida av depression eller ångest, enligt en undersökning från Röda Korset.

185 Samverkan mellan region, kommuner, Mittuniversitetet och Migrationsverket är en viktig del i att säkerställa att de som kommer till länet får rätt hjälp och stöd.

Det är viktigt med en vårdkedja som hänger ihop. Länets hälsocentraler ska vara vägen in för att få rätt hjälp, oavsett vem som drabbats.

190 Många gånger är de som kommer till specialpsykiatrien i behov av stödjande samtal för de situationer som de befinner sig i, där ska länets hälsocentraler vara ledet i en första bedömning.

Genom tidiga insatser och förebyggande arbete kan också den avancerade psykiatrien avlastas så att de som är i behov av mer avancerad vård och behandling kan få bättre tillgång till den.

195

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Fortsätta utveckla det breda förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa.

- Anhörigstödet till människor med psykisk ohälsa stärks.
- Underlätta för personer med psykisk sjukdom att komma till vården och få rätt hjälp.

Äldre

Att vi får leva längre är en stor framgång för vårt samhälle. Men det ställer också höga krav på välfärden, både vad gället kvalitet och kvantitet.

- 205 Andelen 65 år och äldre i Jämtlands län är högre än i riket i genomsnitt; 23 procent jämfört med 19 procent i landet som helhet. Fram till år 2028 förväntas drygt 3 000 fler vara 80 år eller äldre i länet. De demografiska förändringarna, med färre i arbetsför ålder, innebär att skatteunderlaget krymper och därmed välfärdens finansiering. Men det ger också möjligheter, då länet får ett “försprång” och kan utveckla nya arbetssätt, tjänster och produkter som kan exporteras både
- 210 nationellt och internationellt, inte minst genom samarbetet som finns i e-hälsocentrum. Det S-ledda styret i regionen har tillsammans med S-ledda kommuner medvetet satsat på placera sig i framkant när det gäller innovativa lösningar inom området e-hälsa. Det här är en satsning för att kunna ge en bättre och tryggare vård i hela länet.

- 215 Ett framgångsrikt samhälle har många äldre. När vi nu blir så många fler äldre här i länet så ska vi både stödja det som gör människor gott, men också ge den hjälpen som behövs för att kunna fortsätta leva ett självständigt liv på samma sätt som tidigare, så långt det är möjligt. Vi vill satsa på både fler händer i vård och omsorg, men också teknikutveckling som ger ökad livskvalitet, vård på avstånd, vård och behandling i hemmet och mobila vårdteam. Mobilt
- 220 närvårdsteam för de mest sjuka äldre är framgångsrikt och modellen ska användas för fler.

- Över en fjärdedel av de äldre känner sig ensamma. Psykisk ohälsa är en av de vanligaste orsakerna till försämrad livskvalitet hos äldre. Det finns även ett samband mellan ensamhet och depression, vilket i sin tur ökar risken att drabbas av demens och andra sjukdomar. I ett modernt
- 225 välfärdssamhälle ska äldre medborgare inte behöva känna sig ensamma eller otrygga. Vi vill att samhället ska ta en mer aktiv roll och gemensamt ta ansvar för de äldres livsvillkor.

- Fallolyckorna är alldeles för många i länet. Det behöver tas ett krafttag för att minska dem. En “håll dig på benen”-strategi ska tas fram gemensamt med regionen, kommunerna och
- 230 pensionärsorganisationerna. Inte minst är medicingenomgångar hos äldre viktigt för att också minska fallolyckorna.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- En “håll dig på benen”-strategi ska tas fram gemensamt mellan region, kommuner och
- 235 pensionärsorganisationer för att kraftfullt minska fallolyckorna i länet
- Vård- och omsorgspersonal utbildas i att uppmärksamma signaler på att äldre inte mår bra och sätta in verktyg för att höja välmåendet.
 - Fler ska erbjudas vård och behandling hemma eller nära hemmet, så att de slipper långa och onödiga resor till Östersunds sjukhus.
- 240
- Mötesplatser och organisationer finns för att stimulera äldre och undvika ensamhet
 - Äldre får vara delaktiga i beslut som rör dem på kommunal och regional nivå.

Regionen som arbetsgivare

- 245 Behovet av att rekrytera sjukvårds- och omsorgspersonal för att svara mot de behov som följer av att länet får fler äldre, är en av kommande års stora utmaningar. Konkurrensen om arbetskraften är redan hård mellan landsting och kommuner. För att kunna klara denna utmaning behöver regionen och kommunerna samverka betydligt mer än i dag. Det behövs dessutom en rad insatser för att ha tillräckligt med personal för att klara av att leverera välfärdstjänster, inte

minst förändrade arbetssätt.

250 Fast anställd personal ger kontinuitet och trygghet för patienterna. Det är därför viktigt att säkerställa en bra arbetsmiljö. Vi ska kunna erbjuda attraktiva arbetsplatser där personalens kompetens tas tillvara och används rätt. Det är helt nödvändigt att varje medarbetare fulla potential tas till vara. En förutsättning för att ge vård och omsorg är att personalen trivs och har möjligheter att vidareutvecklas genom karriärvägar.

255 Vi menar att nyanländas kompetens kan tas tillvara bättre. När medarbetarna talar väl om verksamheten, lockar det fler till välfärdsjobben. Ge människor chansen att prova på vård- och omsorgsjobben, både som praktik och feriepraktik.

260 Det är viktigt att de som vill ska kunna jobba heltid – och att de som frivilligt jobbar deltid uppmuntras att gå upp i tid. Vi vill också att arbetsmiljön ska vara så bra att fler orkar jobba både mer och längre upp i åren. Det är en viktig jämställdhets- och jämlikhetsfråga - inte minst för den egna pensionen. Men det är också för att få till fler arbetade timmar för att klara rekryteringen. Medarbetarna ska lättare kunna få inflytande och se att deras engagemang bär frukt. Det ökar chansen att medarbetare vill stanna och utvecklas på sin arbetsplats. Underlätta lönekarriär så att duktiga medarbetare sporras och bidrar till att verksamheten utvecklas.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Bryta beroendet av hyrpersonal så som stafettläkare
- Skapa en sammanhängande utbildningsväg för vårdpersonal i länet, från vårdbiträde till sjuksköterska.
- En utbildningsplan med specialistutbildningar för undersköterskor och sjuksköterskor, läkarutbildning samt specialistutbildning för läkare
- Fler utbildningstjänster för sjuksköterskor samt specialisttjänster för sjuksköterskor
- Tydliga kompetensutvecklings- och karriärvägar inom samtliga yrkesområden
- Utveckla digitaliseringen och ta vara på möjligheterna att rekrytera kompetens på distans.

Funktionsvariation

280 Ett gott samhälle ger alla chansen att få leva, arbeta och studera oavsett funktionsförmåga. Ett gott samhälle planeras och byggs utifrån att det som underlättar för några är bra för alla. Det handlar om byggnader, gator, torg, lekparkar, men också kollektivtrafik. Tillgängligheten i offentliga lokaler och miljöer ska vara god. Det är lätt och billigt att göra rätt från början. Region och kommuner ska vara ett föredöme när det handlar om att bereda praktikplatser och arbete för personer med funktionsvariationer.

285 Men tillgänglighet handlar också om att offentliga sektorn behöver ha webbsidor som kan förstås och användas av den som har synnedsättning och hörselnedsättning.

290 Vi behöver se personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar med sin viktiga arbetsförmåga, och säkerställa att de får sin rättmätiga plats på arbetsmarknaden. Många gånger handlar det om att vi behöver våga se att saker kan lösas och utföras på ett litet annat sätt och kanske med andra hjälpmedel. Vi socialdemokrater vill att kommuner och regionen ska vara ett föredöme som arbetsgivare, och erbjuda arbete och praktikplatser för personer med funktionsvariationer.

295 Vård och omsorg behöver ta vara på åsikter och personliga erfarenheter som personer med funktionsvariationer har. Därför är det viktigt att utveckla verktygen för att utvärdera och fånga upp synpunkter. Många gånger kan funktionsrörelsens olika organisationer vara en bra kanal för detta.

300 Insatserna för att få fler personer med funktionsvariationer att träna och röra på sig är oerhört viktig och värdefull. Vi socialdemokrater anser att den utvecklingen behöver stödjas.

Personer med funktionsvariationer har generellt sämre livsvillkor, levnadsvanor, hälsa och det innebär bland annat stillasittande fritid och lågt socialt deltagande. Här behöver samhällets olika aktörer ta krafttag för att åstadkomma förändring.

310 **Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:**

- Personer med funktionshinder ska delta i arbetslivet efter sin förmåga.
- Uppmana kommuner och landsting att bereda praktikplatser för personer med Funktionshinder
- Utveckla och förstärka vården och rehabiliteringen.
- Utveckla samarbetet med handikapporganisationerna.

Utbildning

315 Alla barn har rätt en till god och likvärdig utbildning oavsett var i landet man bor. Viktigast för barns lärande är duktiga lärare. Den S-ledda regeringen har genomfört historiskt stora satsningar för att vända skolresultaten och höja läraryrkets status. Trots det kvarstår utmaningarna med att rekrytera behöriga lärare; omkring var fjärde lärartjänst i länet är i dag tillsatt av obehörig personal.

320 I Jämtlands län finns drygt 80 kommunala grundskolor spridda från Härjedalen i söder till Strömsund i norr. Lärarbristen påverkar hela Sverige men blir extra påtaglig i glesbygdsområden med långa avstånd och många mindre skolor.

325 Hösten 2017 startade en campusförlagd förskollärautbildning vid Mittuniversitetet i Östersund, en förändring vi socialdemokrater har arbetat hårt för och som kommer att förbättra rekryteringen av behöriga förskollärare.

Att fortsätta utbyggnaden av lärarutbildningen och stärka utbildningarnas lokala förankring är alltså en högt prioriterad fråga.

330 För att mildra de negativa konsekvenserna av lärarbristen bör möjligheterna till fjärrundervisning utvidgas, till att kunna bedrivas i kommunöverskridande samarbete och omfatta fler ämnen.

335 Jämtland är det län med minst andel elever i riket som uppnår gymnasiebehörighet; vårterminen 2017 var det nästan 1 av 4 som inte uppfyllde behörighetskraven. Insatser som motverkar avhopp och hjälper de unga att nå gymnasieexamen är därför fortsatt mycket viktiga.

340 En socialdemokratisk högskolepolitik är en regional tillväxtmotor som bidrar till jobb, bildning och innovation. Mittuniversitetets betydelse för att höja kunskapsnivån, etablera en kultur för högre utbildning och forskning, locka studenter till länet, kan inte nog betonas. Den S-ledda regeringens satsningar på högre utbildning har gett fler utbildningsplatser vid Miun. Därför är det extra viktigt att fortsätta stärka Mittuniversitet, både campus i Östersund och genom samarbeten med lokala utbildningssamordnare på fler platser i länet.

Kompetensförsörjning

345 På Arbetsförmedlingens platsbank finns drygt 500 annonser om lediga jobb i länet. Samtidigt är omkring 2 000 personer registrerade som öppet arbetslösa. I Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning våren 2016 uppgav 78 procent av de offentliga arbetsgivarna att de hade svårt att hitta rätt kompetens. Svaret på matchningsproblematiken, att hitta rätt person till rätt

350 tjänst, stavas utbildning. Förutom att det är helt nödvändigt med en gymnasieexamen, behövs ett väl utbyggt nätverk av yrkesutbildningar som matchar arbetslösa mot de lediga jobben. Utbildning inom Yrkeshögskolan leder i hög utsträckning till arbete; nio av tio har ett år efter genomförd utbildning ett jobb.

355 Regeringens storsatsning på Yrkeshögskolan innebär för 2018 över 550 utbildningsplatser till länet inom 8 områden. Vi behöver dock bevaka urvalskriterierna för beviljade ansökningar till Yrkeshögskolan. Större hänsyn bör tas till de olika regionala förutsättningarna, så att inte län likt Jämtland med många mindre företag, men få stora företag, missgynnas i tilldelningen av YH-utbildningar.

360 I länet finns tre folkhögskolor. En av grundstenarna i folkhögskolan är att skapa lärmiljöer som bygger på jämlika, tillåtande och respektfulla möten mellan människor. Folkhögskolorna är en del i det livslånga lärandet och erbjuder bland annat möjlighet att kompletterade oavslutade gymnasiestudier. Folkhögskolorna är också viktiga för en lyckad integration.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 365
- Kraftsamla mot lärarbristen. Stärka den regionala kopplingen till lärarutbildningen.
 - Alla länets ungdomar klarar gymnasieexamen.
 - För utökade möjligheter till fjärrundervisning i samarbete mellan kommuner och inom fler ämnen.
 - Arbeta för att utöka och bredda Mittuniversitetets utbildningskatalog.
- 370
- Arbeta för att kriterierna för YH-utbildningar anpassas utifrån skilda lokala förutsättningar.
 - Se folkhögskolornas viktiga bidrag för kunskap och bildning.

Kultur

375 Rätten att få uttrycka sig i olika former och få ta del av andras uttryck är grundläggande för den svenska demokratin. Sverige har en kulturpolitik med målet att alla ska kunna delta i kulturlivet. Sverige behöver mer, inte mindre, kreativitet för att lösa de komplexa utmaningar vi står inför. Investeringar i kultur skapar ett rikare samhälle och banar väg för nya jobb, både inom och utanför de kreativa näringarna. Vi socialdemokrater ser kulturen som en viktig del av välfärden, och ska finnas lätt att utöva och ta del av för unga och gamla, på landsbygden och i staden.

380 Kulturskolor ger barn möjlighet att växa som människor och upptäcka kultur och skapande.

385 Kulturens kraft som regional utvecklare ska tas tillvara samtidigt som kulturens egenvärde lyfts fram. Alla ska ges möjlighet att uppleva varierad och kvalitativ scenkonst, oavsett var man bor i länet. 50 procent av regionens scenkonst ska riktas till barn och unga och arrangeras utanför Östersund.

390 Avsaknad av kultur anges ofta som ett skäl till att kvinnor flyttar från landsbygden i högre utsträckning än män. Med en bättre spridning av kultur kan fler kvinnor vilja stanna och flytta till landsbygdsorterna.

395 Vi vill uppmärksamma den professionella kulturen. Att vara professionell kulturutövare kan många gånger vara tufft, inte minst ekonomiskt. Förutsättningarna att utöva professionell kultur behöver stärkas, vilket förutsätter att vi skapar bättre villkor för länets kulturarbetare.

Investeringar i kultur ger fler jobb i kreativa näringar. Öppnandet av Nationalmuseum Jamtli med konstverk och utställningar blir ytterligare en arena som ökar livskvaliteten för oss som bor här, samtidigt som det blir ett viktigt besöksmål.

400 Länets kulturföreningar med stora ideella insatser skulle kunna utvecklas med fler och nya samverkansformer mellan länets olika kulturgrupper, museer, bildningsförbund och folkhögskolor. Forskning visar att körsång gör oss friskare och lyckligare, och det är därför mycket glädjande att länet har en väldigt stark körtradition. Nya kulturyttringar ska uppmuntras och kulturprojekt med tydlig inriktning på unga, jämställdhet, integration och demokrati, ska

405 särskilt prioriteras.

Den samiska kulturen berikar länets kulturliv, bidrar till den samiska tillhörigheten och gemenskapen och ökar förståelsen för samiska levnadssätt.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 410
- Alla kommuner ska erbjuda kulturskola för barn och unga
 - Utveckla stödet till professionella kulturutövare.
 - Det finns kulturupplevelser på många platser i länet
 - Den samiska kulturen ska vara högt prioriterad.
 - Stimulera unga som vill satsa på kultur och utveckla sin kreativitet
- 415
- Stödja de ideella kulturyttringarna.

Föreningsliv, idéburen sektor och civilsamhälle

Ett starkt och levande civilsamhälle är demokratins underbyggnad. Det består av ideella föreningar och stiftelser, folkrörelser och samfund, kooperativ, aktionsgrupper och nätverk.

420 Gemensamt för dessa sammanslutningar är att de har byggts av människor som i fri samverkan vill förverkliga sina idéer, utveckla gemenskapen och tillvarata sina intressen.

I länet har vi ett starkt föreningsliv att ta vara på och ge möjlighet till utveckling. Här finns föreningar för en mängd olika intressen – pensionärsföreningar, idrottsföreningar, politiska föreningar, föreningar för körsångare och andra kulturföreningar för att nämna några.

425 För att ge alla medborgare möjligheten att delta i just den förening som faller inom ramen för deras intresse behövs samhällets stöd. Särskild prioritet bör vara mot föreningar som arbetar med barn och unga.

430 Länets idrottsrörelse är en källa till så mycket gott. Ofta blir idrott synonymt med ÖFK:s fantastiska framgångar, medaljer runt halsen på länets skidskyttar och alpina åkare. Vad som inte lika ofta uppmärksammas är grunden för föreningsverksamheten; det stora och i huvudsak ideella engagemanget hos ledare, utövare, föräldrar. Alla krafter som jobbar för att tvätta de svettiga träningskläderna, samla ihop fotbollarna, sälja Bingolotter, köra till cuper, sköta papperen på kansliet. Idrott handlar om så mycket mer än resultat och placeringar. Idrottsrörelsen har en

435 fantastisk förmåga att få människor att komma samman trots ekonomiska och kulturella skillnader. Vi vill bygga vidare på denna kraft och stödja och uppmuntra idrottsrörelsen att ta en fortsatt aktiv del i samhällslivet, exempelvis i arbetet med att integrera nyanlända.

440 Länsförbunden har en viktig roll med sina utbildningsuppdrag och andra stöd för de lokala föreningarna. En ökad samverkan mellan kommuner, regioner och föreningarna skulle ge gynnsamma effekter både för samhället och föreningarna.

Idéburen sektor

445 Vi vill lyfta fram kraften i civilsamhället och den idéburna sektorns möjligheter att berika välfärden. Vi vill påskynda en systemförändring där socialt företagande och social innovation blir en naturlig del i utvecklingen av ett hållbart samhälle.

Vi socialdemokrater ser värdet av och vill verka för att fler idéburna aktörer, exempelvis kooperativ, stiftelser, föreningar, bidrar till att utveckla välfärden.

450 Under senare år har vi sett att allt mer kapital söker sig till sociala investeringar. Det är en bra tid att göra mer för att utveckla denna sektor.

455 Till det civila samhället hör olika former av kooperativ, som ger människor möjlighet att förverkliga sina idéer i företag, som är gemensamt ägda och demokratiskt uppbyggda. De kooperativa företagen utvecklar det lokala näringslivet och bidrar också till att förnya den offentliga sektorn när brukare, personal och anhöriga tillsammans tar ansvar för offentligt finansierad verksamhet.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 460 • Lyfta fram civilsamhällets aktörer och stärka deras förutsättningar för att engagera medborgare på ideell och frivillig grund.
- Stödja utvecklingen av fler och växande arbetsintegrerande sociala kooperativ så att nya arbeten skapas för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Entreprenöriella verksamheter inom civilsamhällets organisationer får ökad tillgång till riskvilligt kapital och kan bygga upp hållbara sociala verksamheter och företag.
- 465 • Arbeta strategiskt för att mobilisera den lokala utvecklingskraften hos föreningar och organisationer i syfte att bistå utvecklingen av sociala innovationer för välfärdens utmaningar i vårt län.
- Stödja ungas engagemang i föreningar och organisationer i syfte att skapa mötesplatser för unga.

470

**Fler i arbete och
snabbare
integration**

Hela Jämtlands län ska leva

- 475 Det har under lång tid pågått en kraftig urbanisering i Sverige. Många har tvingats uppleva hur samhällsservice som tidigare tagits för givet, bankkontor och polisstationer, stänger. Att delar av landet glömts bort.
- Att staten, genom sina myndigheter, varit pådrivande i att lägga ner och centralisera verksamhet, är ett allvarligt hot mot tilltron till det gemensamma och sammanhållningen. Det är därför mycket
- 480 glädjande att staten, tack vare den S-ledda regeringen, börjat återetablera sig runt om i landet. Myndigheter omlokaliseras från Stockholm, nya statliga servicekontor etableras. Relationen mellan myndigheter och medborgare kan inte enbart vila på digitala lösningar och brevutskick. Det personliga mötet måste vara en möjlighet.
- 485 Vi behöver göra det mer attraktivt för fler att vilja flytta till länet. Genom en breddad arbetsmarknad, fler bostäder och goda utbildningsmöjligheter skapar vi ett ökat intresse för länet. För möjligheterna att bo i hela länet behövs det jobb och sysselsättning inom rimligt pendlingsavstånd, fungerande kommunikationer och ett aktivt föreningsliv.
- 490 Med ett fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav, är vi fast beslutna att fortsätta driva en offensiv landsbygds politik som ser till hela länets behov.

Service för boende och företag

- 495 Den S-ledda regeringen har under mandatperioden satsat över 750 miljoner kronor för stöd till landsbygdsbutiker. Det är glädjande att konstatera att den negativa trenden med nedlagda lanthandlar brutits. Många lanthandlare har öppnat igen och den utvecklingen ska vi fortsatt stödja.
- 500 Landsbygden är ofta beroende av mindre företag och arbetsplatser som drivs i nära samarbete mellan offentliga och privata aktörer. Politiken är viktig för att hjälpa människor som vill bygga sin framtid på mindre orter. För oss är det viktigt att kommunala och andra offentliga organ samspelar med näringslivet för att skapa ett utvecklingsarbete i länets bygder.
- 505 Postlagen säger att det ska finnas en posttjänst som gör det möjligt för medborgare och företag i hela landet att ta emot brev och andra försändelser. Posten har på senare år genomgått stora förändringar, vilka inte varit till gagn för landsbygden. Postnord har i praktiken ett monopol i stora delar av länet, vilket innebär ett stort ansvar för post- och godsutdelningen. För oss socialdemokrater är det fortsatt viktigt med en bra post- och godsutdelning i länet.

510 **Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:**

- Säkerställa post- och godsservicen över hela länet.
- Fortsätta arbetet för fler servicepunkter och trygghetspunkter i länet
- Fler statliga arbetstillfällen omlokaliseras till länet
- Närservicen ska hållas levande

515

Banker och kontanter

- 520 Under senare år har tillgången till kontanter avsevärt försämrats i länet. Boende på landsbygden blir särskilt drabbade när bankerna upphör att hantera kontanter. Eftersom uppkopplingsmöjligheterna på landsbygden många gånger är begränsade omöjliggörs eller försvåras en övergång till digitala betalningslösningar. Det går således inte att se bankernas nya inriktning som ett naturligt steg i ett tekniskifte. Inte heller kan vi blunda för bankernas samhällsansvar. Ett fungerande bankväsen är en hörnsten för ekonomin. Vi menar därför att

staten måste skärpa insatserna för att säkra en fungerande kontanthantering i hela landet.

525 I rask takt har storbankerna övergett landsbygden. Det är en utveckling vi socialdemokrater inte kan acceptera. Nedläggningarna av lokala bankkontor har försvårat tillgången till kapital för såväl enskilda som företag. En lösning kan vara en etablering av sparbanker i länet. De lokala sparbankerna kanske inte alltid kan finnas tillhands i form av ett lokalt bankkontor, men de är ofta mer benägna att erbjuda kapital till lokala företagare och invånare.

530 Vi vill därför växla upp arbetet med att etablera sparbanker till länet. För att det ska lyckas krävs gemensamma insatser från kommunerna, regionen och länets näringsliv.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 535
- Skärpa de statliga insatserna för att säkra en fungerande kontanthantering i hela landet
 - Lokala sparbanker etableras i Jämtlands län

Bostäder

540 För att kunna bo i hela Jämtlands län behöver vi se till att det finns bostäder för vanligt folk. Det är dock svårt för många att få boendekalkylen att gå ihop, särskilt på landsbygden, när marknadsvärdet understiger lånen.

545 Bostadspolitiken behöver beakta att människor har olika boendebehov under olika faser i livet. Många av länets äldre bor i hus och är i behov av fler typer av mellanboenden. Kommunerna behöver se till att det finns tillgång till fler olika typer av boende för äldre. Då vi lever allt längre blir också åldern för att flytta in på ett äldreboende högre.

550 Får vi till en naturlig flyttkedja kan vi frigöra fler bostäder för våra yngre att flytta in i. För länets unga behövs därtill tillgång till hyresrätter med rimliga hyror liksom studentlägenheter, både för högskolestuderande och inackorderade gymnasister.

Det är svårt att bygga flerbostadshus på landsbygden. Stelbenta regelverk vad gäller värdesättning och marknadsvärde gör att det ofta är förenligt med stora risker att bygga flerbostadshus. Vi socialdemokrater vill underlätta för nybyggnation av flerbostadshus även utanför städerna.

555 Nuvarande strandskyddsregler försvårar bostadsbyggande på landsbygd. Därför vill vi att nuvarande strandskyddslag ses över för att det ska bli enklare för bostadsbyggande på attraktiva platser på landsbygden.

560 Ett annat hinder för byggande på landsbygd är möjligheterna att lånefinansiera sitt tänkta boende. Detta försvåras ytterligare när de stora etablerade bankerna stänger kontor och överger mindre orter, ty då försvinner lokal- och personkännedomen. Det är därför vi socialdemokrater ser positivt på och vill bidra till etableringen av lokala sparbanker i länet.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 565
- Förändra reglerna för strandskydd för fler bostäder i strandnära lägen på landsbygd.
 - Det erbjuds olika typer av boenden som möter alla gruppers behov.

Jobb och företagande

570 Vi vill se fler jobb både i den privata och offentliga sektorn. Dessa sektorer är beroende av varandra. Företag är beroende av rätt utbildad arbetskraft, av barnomsorg, äldreomsorg och kollektivtrafik. Kommuner och landsting arbetar med privata entreprenörer, inom vård och omsorg, städ, mat, renhållning, tillverkningsindustri. Genom offentlig upphandling som lämnar utrymme för innovationer kan länets företagare vara med om att utveckla nya arbetsmetoder,

hjälpmedel och produkter som skapar mer företagande och jobb. Företag och privatpersoner bär på goda idéer som med rätt stöttning kan bli till en levande företagsidé.

575

Företagsamheten växer, var sjätte länsbo i vuxen ålder har F-skattsedel. Jämtlands län är med andra ord ett starkt företagarlän, med många, ofta familjedrivna, småföretag. För oss socialdemokrater är det viktigt att ta tillvara på den initiativkraft som finns och se till att ge rätt förutsättningar för att starta, driva och utveckla sina företag. För större och redan etablerade företag ska det kännas naturligt att vilja fortsätta sin expansion med bas i länet. Därför är det bland annat viktigt att satsa på förbättrade exportmöjligheter från länet. I det avseendet är Almi företagspartner en viktig roll.

580

I länet ska det vara enkelt att komma i kontakt med regionen och kommuner för att få hjälp med uppstarten av ett företag. Regionen ska också vara drivande för att locka fler företagsetableringar till länet och utveckla befintliga företag.

585

En del i ett långsiktigt företagande är att det ska vara möjligt att genomföra generationsväxla.

590

Den S-ledda regeringen har börjat förverkliga den parlamentariska landsbygdskommitténs förslag om omlokalisering av 10 000 statliga arbetstillfällen från Stockholm till övriga landet. På samma sätt som staten omlokaliserar arbetstillfällen i landet behöver även regionen omlokalisera arbetstillfällen i länet. Med sina 4 000 anställda är regionen en viktig aktör i att utveckla hela länets arbetsmarknad. Även på kommunal nivå bör detta följas med lokala exempel.

595

Jämtlands län är bra placerat för etablering av serverhallar. Sociala medier, e-handel och den stora mängden data som behöver transporteras via internet ställer krav på fler serverhallar. Exempel från Luleå visar att en etablering av en stor serverhall ger många arbetstillfällen initialt men också fortsättningsvis.

600

I kommuner och landsting och vissa bolag är vi socialdemokrater också arbetsgivare. Här har vi ett stort ansvar för arbetsvillkor såsom arbetstider, scheman, löner och arbetsklimat. Kvinnor är den dominerande löntagargruppen inom offentlig sektor. Det är inte acceptabelt att kvinnor tvingas arbeta deltid eller gå delade turer. Vill vi nå jämställdhet mellan kvinnor och män spelar förhållanden på arbetsplatserna stor roll liksom föräldraförsäkring, barnomsorg och äldreomsorg. Regioner och länets kommuner ska vara förebilder när det gäller möjlighet att förena föräldraskap med förvärvsarbete.

605

I nära samarbete med kommunerna i länet kan regionen bli en viktig aktör för att hålla ihop och samordna näringslivsutvecklingen. Ett positivt exempel är Peak Innovation som fungerar som ett klusterinitiativ för sport, friluftsliv och turism. Peak Innovation är en samarbetspartner för forskare, affärsutvecklare och företag med ambition att bedriva utvecklingsverksamhet inom områdena turism, sport och friluftsliv. Bland annat hjälper Peak Innovation till med att skapa kontakter mellan företag och mellan företag och akademi.

615

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Heltid ska vara en rättighet för alla och delade turer ett undantag
- Att fortsatt omlokalisering av statliga, regionala och kommunala arbetstillfällen genomförs över hela länet
- Utveckla den offentliga sektorn att bli mer spännande och utvecklande
- Få en mer breddad arbetsmarknad
- Företagslots med principen ”en dörr in” ska utvecklas.
- Nya länsinvånare ska ges bra och snabba chanser till arbete eller företagande

620

- 625 • Samarbeten mellan företag och offentlig sektor ska präglas av schyssta villkor och trygga anställningar, det gäller också underleverantörer
- Stöd för företag att finna nya marknader och export ska vara lättåtkomligt
- Kvinnors företagande även i fortsättningen ska uppmärksammas
- Entreprenörsanda uppmuntras och tillvaratas – olikhet är en tillgång.

630 **De gröna näringarna**

För oss socialdemokrater är jord- och skogsbruket viktiga näringar och vi ser det som en förutsättning för levande landsbygder och i arbetet med att bli världens första fossilfria välfärdsland. Klimatomställningen innebär möjligheter till nya jobb. De gröna näringarna sysselsätter många och är viktiga för Jämtlands län. I framtiden har vi stora möjligheter till utveckling inom detta område, genom den gröna omväxlingen, bioenergi och matförsörjning. Våra företag kombinerat med våra naturtillgångar är en nyckel till framtidens Sverige.

Jämtlands län har förhållandevis många mjölkföretag sett till befolkningens mängd. De geografiska förutsättningarna för gårdarna varierar i landet och Jämtlands län har goda förutsättningar för en fortsatt stark mjölkproduktion.

Genom de gröna näringarna kan vi producera bioråvara och förnybara material som kan ersätta de fossila alternativen. Framtidens flyg kommer drivas av biobränsle och vi socialdemokrater vill se att biobränslet tillverkas i Jämtlands län.

645 Med en bättre märkning och krav i upphandling kan vi främja lokal och ekologisk livsmedelsproduktion.

Den jämtländskt producerade maten blir allt mer eftertraktad. Länets jordbruk har särskilt goda förutsättningar för en mer miljövänlig produktion, då klimatet och glesheten mellan enheterna minskar risken för sjukdomar och skadedjur. Det är en stor fördel när vi går in i en framtid där det lokala och ekologiska blir allt viktigare. Vi behöver ta tillvara på detta och ge utvecklingsmöjligheter för våra gröna näringar.

655 Utan jordbruket skulle de öppna landskapen växa igen och vi skulle behöva importera kött från andra delar av världen.

Skogen är landsbygdens resurs. Det aktiva skogsbruket bidrar till jobb och står för betydande delar av vårt välbefinnande. Svenskt skogsbruk är i jämförelse med många andra länders väl utvecklat och går ständigt framåt i sitt arbete att bli mer miljövänliga. Vi socialdemokrater ser skogen som en viktig resurs i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Exempelvis bör trähusbyggande uppmuntras och det offentliga gå före genom att, i likhet med Kanadas ”Wood first Act” införa en princip om att vid byggande i offentlig regi ska trä väljas i första hand. Genom att ta tillvara träråvarans möjligheter och mångsidighet kan vi bidra till att minska utsläppen och till att skapa fler arbetstillfällen i norra delarna av Sverige. Genom det regionala skogsprogrammet prioriterar vi insatser och resurser, med målet att ge skogsnäringen i länet bästa möjligheter att utvecklas.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 670 • Utredda hur biobränsle för flyg ska kan tillverkas från länets skogsråvara.
- Utveckla förädlingsprocessen av länets träråvaror.
- Etablera principen ”Trä först” (Wood first act).
- Torsta utbildningscenter ska utvecklas och tillgodose kompetensförsörjning inom skogs- och jordbruket

Klimat

675 Klimatförändringarna påverkar oss redan i dag. Trädgränsen har flyttats upp på kalvfället. Isen på Storsjön ligger 30 dagar kortare nu än förr. Det är mer ishalka på vägarna. Det är viktigt att regionen jobbar mot målet att Jämtland Härjedalen är Fossilbränslefritt 2030.

680 I länet finns bland den renaste jorden på hela jorden. Så ska den förbli! Tack vare riktiga vintrar och bördig mark har vi kunnat, och kan, odla giftfritt. Vi vill satsa på att fler handlar och odlar ekologiskt. Varor som regionen köper in ska vara giftfria och hållbara produkter.

685 Socialdemokraterna tar aktiv ställning mot uranbrytning! Vårt mål är att stoppa möjligheterna att starta urangruvor samt utvinna uran ur gruvavfall.

690 De utsläpp de större städerna lämnar efter sig kräver 200 gånger mer mark än de själva har för att förse sig med det de förbrukar; en yta upp till 1 000 gånger stadens storlek behövs för att ta hand om de utsläpp som staden genererar. Trots dessa starka kopplingar diskuterar vi alltför sällan relationen mellan stad och land. Vi tar landsbygdens och ekosystemens förmåga att hantera effekterna av växande städer för given. Det finns emellertid ett starkt ömsesidigt beroende mellan stad och land som behöver uppmärksammas.

Besöksnäringen

695 Besöksnäringen är stark och viktig för länets utveckling och är en av de allra största näringarna i länet. Den sysselsätter många och har satt länet på kartan som en av landets starkaste besöksdestinationer. Det är fantastiskt att företag utanför storstadsområdena växer och skapar nya jobb lokalt.

700 För ungdomar är besöksnäringen ofta det första steget in på arbetsmarknaden. En växande besöksnäring möjliggör fortsatt levande landsbygd och skapar förutsättningar för en fungerande välfärd i hela landet.

705 I länet finns ett spirande kluster inom besöksnäring. Vi har en stor fördel i att Etour med forskning om bland annat turismutveckling finns på Mittuniversitetet i Östersund. Det är viktigt att vi har en stark besöksnäring och att den forskning som görs inom området får fortsätta utvecklas.

När klimatförändringarna blir mer och mer påtagliga behöver vi utveckla även vår besöksnäring. När vintersäsongen kan bli kortare blir det viktigare med möjlighet till utomhusaktiviteter sommartid.

710 Turism- och besöksnäringen är också starkt beroende av ett fungerande jordbruk. Vildmarksturister kan säkerligen finna nöje i att enbart njuta av en orörd natur, men oftast är det kombinationen av våra öppna och vackra odlingslandskap som blir till en samlad skönhet och upplevelse för besökande.

715 Genom satsningar på vandringsleder och cykelleder kan vi utveckla outdoor-turismen och bredda besöksnäringen i länet. Med det växande mathantverket i länet kan vi utveckla besöksnäringen ännu mer.

720 För första gången i Härjedalens historia genomfördes i år ett vinter-VM i landskapet när draghunds-VM arrangerades i Sveg. Nästa år, 2019, genomförs alpina VM i Åre och strax därefter anordnas skidskytte-VM i Östersund. Tillsammans söker Åre och Östersund värdskapet för Special olympics 2021, världens största breddidrottsorganisation för personer med utvecklingsvariation, med 3 000 aktiva från 105 länder.

725 Jämtland är ett evenemangslän och vi ska aktivt verka för att locka stora evenemang. Förutom att generera betydelsefulla intäkter till den lokala ekonomin och marknadsföra länet långt utanför Sverige, fungerar evenemang som en hävstång för långsiktiga investeringar, i exempelvis infrastruktur och anläggningar.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 730
- Fortsätta utvecklingen av de gröna näringarna.
 - Fortsätta utvecklingen av besöksnäringen.
 - Aktivt verka för att stora evenemang genomförs i länet.
 - Utveckla besöksnäringen i fler delar av länet.
 - Forskning inom besöksnäringen ska utvecklas på Mittuniversitetet.
- 735
- EU:s landsbygdsprogram med full medfinansiering tas tillvara i länet.

Infrastruktur

740 Det ska vara lätt att resa och kommunicera vart än vi befinner oss i länet, och vart än vi ska. Vi är beroende av goda kommunikationer för att trivas, jobba, studera, leverera varor och både besöka och få besökare. Om restiderna förkortas kan fler välja var de vill jobba, och fler vill besöka länet som turist. Tack vare den socialdemokratiskt ledda regeringen sker många satsningar på bredbandsutbyggnad, tjälsäkring av mindre vägar och stora infrastruktursatsningar. Men vi socialdemokrater i Jämtlands län ser att behoven är stora och vill se fler offensiva åtgärder. Vi socialdemokrater kräver en annan fördelningsmodell av investeringsmedel mellan

745 länstransportplanerna. Både fördelningsmodellen gällande länstransportplanerna och prioriteringen av medel för investeringar och underhåll (vidmakthållande) via den nationella planen behöver förändras. Såväl omfattningen av vägnätet som den faktiska trafikmängden på det, där bland annat besöksnäringen och transportererna från skogsnäringen tydligare vägs in, måste tillmätas större vikt.

750

Vägar

755 Vägar i länet ska vara farbara året runt, vilket kräver att tjälsäkring av grusvägar prioriteras. Vi kräver att största vägarna underhålls och rustas så att de är säkra, körbara året runt och kan ha 100 km/timme som hastighet. E45, E14 och 87:an ska ha 100-standard. Länet har 600 mil statligt vägnät. Underhållet behöver förbättras än mer, för dåligt underhållna vägar är något som drabbar både näringsliv och boende ekonomiskt.

Tåg

760 Tågresor är bekväma, snabba och en del av framtidens resande. Norra stambanan är den kortaste järnvägssträckningen mellan Östersund och Gävle och måste vara prioriterad. Målet ska vara att kunna resa Östersund-Stockholm under fyra timmar och till Åre under fem timmar. Av sträckans 37 mil har endast 10 mil dubbelspår. Vi menar att målet bör vara dubbelspår på hela sträckan Östersund-Gävle. Tack vare den S-ledda regeringen finns nu en långsiktig lösning för nattågstrafiken.

765

En stor arbets- och studerandependling sker på Mittbanan mellan Sundsvall-Östersund-Åre och därför är det positivt att ett av Sveriges största EU-projekt någonsin - Mittstråketprojektet – förbättrar standarden och kortar restiden. Vi vill fortsätta förbättra standarden på Mittbanan för att ytterligare korta restider.

770

Inlandsbanans upprustning och persontrafik behöver få framtida stöd. Vi ser att mycket av godstransportererna skulle kunna gå via Inlandsbanan i stället för på lastbil.

Flyg

775 Åre-Östersund flygplats ska fortsatt vara en statligt finansierad flygplats. Vi vill utveckla flygplatsen för start och landning i dimma. Biobränsle för flyg vill vi ska tillverkas av skog och här i länet.

Fordonstrafik

780 Länet behöver bilen för att leva och utvecklas – men målet är 100 procent förnyelsebart bränsle. Fler elbilar och el-laddstolpar gör att alla kan köra och ladda där det behövs. Vi vill att allmännyttan installerar laddstolpar till hyresgästerna. Vi vill att villaägare på landsbygden ska kunna erbjudas förmånliga laddstolpar hemma för att fler ska kunna ladda el-bil.

785 Östersund är länets största centralort, och många pendlar dit och från en vanlig arbetsdag. Stadens kollektivtrafik behöver utvecklas för att hänga med i befolkningsutvecklingen och göra det enklare för landsbygdsbor att köra bil i staden. Vi vill också utveckla och förbättra kollektivtrafik för boende på landsbygden med nya sätt och lösningar. Om du bor på landsbygden utanför en tätort och har längre än en kilometer till närmaste hållplats för linjetrafik har du möjlighet att åka Närtrafik. Du kan då resa mellan bostaden och närmaste tätort inom kommunen, alternativt kommunhuvudorten och i vissa fall över kommun/länsgräns.

790

Bredband

795 Just nu pågår den största infrastruktursatsningen sedan telefonin byggdes ut. Koppartrådsnätet byts ut mot fasta och mobila kommunikationsnät med hög kapacitet. Det här är alldeles nödvändigt för att gles- och landsbygd ska kunna utvecklas och ha liknande förutsättningar. År 2025 bör hela länet ha tillgång till snabbt bredband. Staten satsar mycket, och vi ska se till att länet inte kommer efter.

Leder

800 Vandringsleder i fjällen, skoterleder och cykelleder är viktig infrastruktur för attraktiv livsmiljö, folkhälsa och besöksnäring. Vi vill att befintliga leder behöver underhållas och byggas ut. Men vi vill också rusta nya leder där människor vill vara. Sankt Olofs-leden är en viktig led som kan leda till stort antal besökare till länet, och den behöver bättre samordning och marknadsföring för att nå sin fulla potential.

805

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Grusvägar ska tjälsäkras.
- Mittbanan mellan Trondheim-Sundsvall rustas upp
- 810 • Prioritera Norra stambanan som huvudstråk för resande mellan länet och Stockholm.
- Underhållet av det finmaskiga vägnätet upprätthålls.
- Bredband finns i hela länet senast år 2025
- Utveckla Åre Östersund flygplats för start och landning i dimma
- Utredda hur biobränsle för flyg ska kunna tillverkas från skogsråvara från länet.
- 815 • Allmännyttan installerar laddstolpar till hyresgästerna
- Villaägare på landsbygden ska kunna erbjudas förmånliga laddstolpar hemma för att fler ska kunna ladda el-bil
- Befintliga leder behöver underhållas och byggas ut
- Sankt Olofsleden behöver bättre samordning och marknadsföring för att nå sin fulla potential
- 820

Upphandling

- 825 Genom att ställa krav på hur produkter tillverkas och hur tjänster utförs lokalt så kan arbetare både här och i andra delar av världen få bättre förutsättningar. Kollektivavtal är basen för att undvika slavliknande lönekontrakt i Sverige. Vi ser det som mycket viktigt att riksdagen beslutat om att krav på kollektivavtalsliknande villkor i upphandling. Därför ska vi ställa villkor utifrån gällande kollektivavtal.
- 830 För att kunna göra skillnad i Jämtlands län behövs det ställas tydligare krav och bättre uppföljningar i upphandlingarna. Det kräver kompetens och resurser. Då kommer offentliga upphandlingar att kunna vara det kraftfulla verktyget för en bättre värld – lokalt och globalt.
- 835 Vi vill att både kommuner och regionen börjar använda sig av IOP – Idéburet Offentligt Partnerskap, där det offentliga gör avtal med sociala företag om att leverera en tjänst som samhället får större nytta av när det utförs av en idéburen organisation, exempelvis en kvinnojour. Arbetsintegrerande sociala företag syftar till att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle.
- 840 Vi vill jobba mer med socialt hållbara upphandlingar, till exempel kräva praktikplatser vid byggen och andra tjänsteupphandlingar. Men även att ställa krav som gör det möjligt för fler att ta del av tjänsten, krav på tillgänglighet både i form av att fysiskt komma in/delta, men också att kunna få text uppläst eller att lätt kunna välja textstorlek på digitalt material.
- 845 Det som upphandlas som offentlig verksamhet istället bedrivs i privat utförande ska vi ställa samma krav på som om det vore vår egen verksamhet; heltidstjänster så att de får riktig pension, miljöbilar och andra miljökrav som minskar klimatutsläpp.

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- 850
- Alla tjänsteupphandlingar ska ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor, enligt bästa kollektivavtal.
 - Upphandlingar ska användas som ett verktyg för att få in fler på arbetsmarknaden, till exempel genom krav på praktikplatser för långtidsarbetslösa.
 - När offentlig verksamhet drivs av privata/alternativa utförare ska upphandlingsvillkoren vara så lika de offentliga kraven som möjligt, till exempel miljöbilar, kollektivavtalsliknande villkor, heltider med mera
- 855
- Sociala krav ska utformas så att upphandlingarna kan bidra till bättre tillgänglighet för människor med olika funktionsvariationer
 - IOP - idéburet offentligt partnerskap ska utvecklas och användas mer för att skapa nya möjligheter för att stärka inkludering, delaktighet, demokrati och få människor att ta plats i samhället.
- 860

Integration

- 865 I en mycket svår tid för världen har Sverige genomfört den största humanitära insatsen sedan andra världskrigets slut. Åren 2014-2015 sökte sig 250 000 asylsökande till Sverige. Vi klarade denna utmaning. Nu börjar det stora arbetet med att slussa in nya svenskar i samhället. Detta kommer att bli en av de kommande årens allra största politiska utmaningar. Vi menar att Jämtlands län har unikt goda förutsättningar att klara denna utmaning och stå som en förebild för hur ett effektivt integrationsarbete ska bedrivas.
- 870 Runt om i länet, i kommuner, byar, på arbetsplatser och i skolor, pågår redan ett fantastiskt arbete för att välkomna nyanlända. Vi ser hur familjer öppnat sina hem för nyanlända, läxhjälpare som hjälper barn på asylboenden, volontärer som läser svenska med föräldrar.

875 Integration förknippas ofta med jobb, men kan inte reduceras till blott en arbetsmarknadspolitisk fråga. Det handlar också om att få socialt fotfäste, skapa nätverk, bli hemmastadd.

880 Kännetecknande för vårt län är närheten mellan människor och den höga graden av tillit. Människor känner varandra, är vana att ställa upp för varandra. Det finns upparbetade relationer mellan kommun och region, näringsliv och det civila samhället. Detta skapar sammantaget en god jordmån för integration. Men utmaningar saknas inte. Fyrkantiga regelverk försvårar integrationsarbetet och kan rent av motverka goda lokala initiativ. Arbetsförmedlingen, som har det formella ansvaret för etableringen, är uppbunden av nationella program och omfattande upphandlingar, med följderna att lokala resurser för vuxenutbildning, näringsliv och civilsamhälle inte alltid kan tas i anspråk.

885 På en del platser lyckas man övervinna hindren och tillsammans bygga ett flexibelt och nära samarbete. Det är där det fungerar, när alla berörda samarbetar nära och prestigelöst med sikte på bästa resultat.

890 Vi har goda exempel från länet, som Åre där 85 procent av kommunens nyanlända kommit ut i egenförsörjning under de senaste 2 åren. Kännetecknande för Åremodellen är ett medvetet, engagerat och kreativt integrationsarbete som gett en grund för samarbete mellan offentlig, privat och ideell sektor. Kommunerna och Regionen har ett särskilt ansvar att ta till vara nyanländas kompetens.

895 Den S-ledda regeringen har drivit igenom en mängd viktiga förändringar för att stärka integrationen. En viktig reform är att alla kommuner måste ta ett solidariskt ansvar i mottagandet av nyanlända. Det tycker vi är bra. Vi menar dock att den så kallade bosättningslagen inte får utgöra ett tak för kommuner och regioner som anser sig ha förmåga att ta emot fler nyanlända. Det måste vara möjligt för kommuner som på ett trovärdigt sätt kan visa att de har möjligheter att ta emot fler nyanlända, att göra det.

900 En god integrationspolitik är en politik för hela landet. Genom att investera i bostäder och utbildning även på mindre orter, skapas bättre möjligheter för nyanlända att bli kvar i länet även efter etableringsperiodens slut.

905 Vårt mål är klart: Vi ska vara bäst i Sverige på integration!

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Låta lokala och regionala initiativ blomstra. Jämtlands län bör få regeringens uppdrag att agera pilotlän för ett integrationsarbete som tar sin utgångspunkt i de lokala förutsättningarna
 - Åtgärder för att stödja länets många mindre företag att med hjälp av nyanländas unika kompetenser inom språk och landkunskaper, komma ut på internationella marknader
 - Snabbare validering av formella och informella kompetenser samt yrkesbedömning
 - Vi ska stödja och bidra till möten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar med olika bakgrund och från olika kulturer, infödda och nyanlända.
- 915 att bistå och stärka civilsamhällets organisationer i att arbeta med introduktion och integrering av nya medborgare i länet

Samers - Jämtland Härjedalens urfolk

920 Den 6 februari 2018 firades 100-årsjubileet av samernas första svenska landsmöte i Staare, Östersund. Länet är sydsamiskt område och sex av länets åtta kommuner är sydsamiska förvaltningskommuner, liksom Region JH. Det ger bland annat större möjligheter för barn att

lära sig samiska och äldre att få använda sitt språk inom äldreomsorgen. Även i kontakt med myndigheter har samerna rätt att använda sitt språk.

925

Den forskning som finns om samers hälsa och livssituation är knapphändig och det finns ett klart behov av att höja den allmänna kunskapsnivån. Vi vet emellertid att unga samer upplever mer oro, bekymmer och stress jämfört med andra unga svenskar. Det finns en mycket oroande självmordsproblematik och unga samer har en högre grad av självmordsbeteende jämfört med andra svenskar. Vi vill därför stärka primärvården i dess kompetens att möta den samiska befolkningens behov samt utveckla en samisk hälsostrategi i samarbete med samiska organisationer och andra berörda regioner.

930

Renskötseln är en viktig grund för den samiska kulturen och identiteten. Renskötselområdet omfattar halva Sveriges yta. Därmed inte sagt att all mark lämpar sig för renbete.

935

Rovdjurens påverkan på rennäringen behöver ytterligare belysas. Den hårdast drabbade samebyn i länet rapporterar att de förlorar 50 procent av årskalvarna till rovdjur; på hela renhjordar finns uppgifter att 30 procent förloras till rovdjur - alltså långt över det toleransmål som fastställts av riksdagen och som stipulerar maximal förlust på tio procent av samebyns renantal. I viss mån kan förlorade renar kompenseras med ekonomisk ersättning. Men det finns en gräns för hur stora förlusterna kan vara och vi menar att nuvarande situation är oacceptabel.

940

Andra traditionella näringar är slöjd, jakt och fiske, som ofta kombineras med renskötsel. Nya samiska näringar växer fram inom till exempel turism, media, mathantverk och design. Gamla samiska vandringsleder tas i bruk. Samiska jakt- och fisketraditioner levandegörs.

945

Bruket av växter i matlagning, traditionell medicin och hantverk har ökat de senaste åren. Det "samiska köket" med renkött som huvudingrediens väcker stort intresse och anses ofta vara rent och väldigt intressant i gastronomiska kretsar över hela världen. Vi socialdemokrater vill att dessa näringar ska få stöd och förutsättningar för att utvecklas.

950

Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:

- Få en ökad förståelse för rovdjurstryckets påverkan på rennäringen och verka för att riksdagens toleransmål efterlevs.
- Tillsammans med Sametinget, samiska organisationer och andra berörda regioner, utveckla en samisk hälsostrategi.
- Ökad kunskap om samer som urfolk, dess kultur och historia, hos allmänhet, politiker och myndigheter.
- Förbättra stödet och förutsättningar för olika samiska näringar som renskötsel, kultur, slöjd, jakt, fiske, turism, mathantverk och design
- Genom samarbete med samer integrera det samiska samhällets kunskaper, behov och förutsättningar i utvecklingen av besöksnäring och miljö/klimat
- En äldreomsorg och förskola som är anpassad till samernas behov och krav
- Det samiska språket ska vara tillgängligt för samiska barn i grundskolan. Detta gäller även friskolor.

955

960

965

Trygghet

Trygghet i Jämtlands län

970 Jämtlands län hör till de delar av landet med lägst brottslighet. Ändå är det alltför många som känner oro och otrygghet. Kommer polisen om jag ringer? Hur tar jag mig ur en destruktiv och våldsam relation? Törs jag gå ut efter mörkrets inbrott? Kan jag räkna med sjukvården om jag eller en närstående blir allvarligt sjuk? Är barnen trygga i skolan?

975 Fler oroar sig för brottsligheten i samhället; stöldligor som sprider otrygghet i våra bygder, unga som exponeras för droger. Kvinnor känner generellt större oro; störst är kvinnors oro för att bli utsatt för bostadsinbrott och överfall eller misshandel.

Otrygghet är ett mångbottnat begrepp som bland annat handlar om känslor. En känsla av utsatthet, bristande tillit, ensamhet. Det finns således inte ett kortfattat svar på hur vi ökar tryggheten i länet. Den viktigaste insatsen vi kan göra är att finnas till för varandra i vardagen, som syster eller broder, vän, arbetskamrat, i grannsamverkan. Som medmänniskor.

Polis

985 Det finns alltså en hård baksida till otryggheten. En av statens kärnuppgifter är att upprätthålla lag och ordning. Jämtlands län med sin vidsträckt geografi och utspridda befolkning skapar i sig en trygghetsutmaning. Därför välkomnar vi den S-ledda regeringens stora satsningar på fler polisanställda. Vi menar dock att det utöver fler poliser krävs ytterligare åtgärder.

990 Den stora omorganisation av polisen som beslutades av den förra borgerliga regeringen har ökat avstånden mellan medborgare och polismyndigheten, och i ett stort län blir denna förändring extra påtaglig. Många länsbor upplever att det har blivit svårare att få kontakt med polisen, komma fram i telefonkö, följa upp en anmälan med en enskild utredare. I förlängningen är detta en rättssäkerhetsfråga.

995 Att studera till polis på distans möjliggör för fler och delvis andra grupper att ta steget till polisyrket. För att säkra rekryteringen av poliser till glesbygd bör personer med koppling till orten erbjudas anställning på orten eller i dess närhet efter avslutad utbildning. I takt med att polisutbildningarna utökas med fler platser bör ytterligare högskolor, som Mittuniversitetet i Östersund, få möjlighet att erbjuda delar av polisutbildningen i samarbete med de redan befintliga polishögskolorna.

1000

Ambulans och akutsjukvård

1005 På grund av länets stora avstånd upprätthåller Regionen, utöver vägambulanser, en dygnet runt bemannad ambulanshelikopter. Ambulanshelikoptern är den yttersta garanten för att sjuka och skadade snabbt får den vård de behöver. För att öka tryggheten och förbättra tillgängligheten har den S-ledda regeringen aviserat en kraftig förstärkning av akutsjukvården. Förutsatt att Socialdemokraterna får fortsatt förtroende i regeringsställning, innebär det ytterligare resurser till regionens akutsjukvård.

Räddningstjänst

1010 En mycket viktig del i länets beredskap för olyckor och andra allvarliga händelser utgörs av räddningstjänstpersonal i beredskap, eller deltidsbrandmän. Med sin goda yttäckning är deltidsbrandmän ofta de första på plats vid olyckor.

1015 Flera av länets kommuner vittnar emellertid om svårigheter att rekrytera deltidsanställda brandmän. Urbanisering, arbetspendling och en åldrande befolkning är delförklaringar till rekryteringsproblemen. Dessutom är de statliga utbildningarna inom området skydd mot olyckor inte i tillräcklig omfattning anpassade till lokala förhållanden och behov.

1020 Med en relativt liten befolkning på en stor yta, krävs samverkan. Kommunerna (Räddningstjänstförbundet) måste ges bättre förutsättningar att kunna rekrytera och över tid behålla deltidsanställda brandmän. Det är av stor betydelse att det sker en utveckling som innebär att fler yrkesverksamma, särskilt anställda inom kommun och stat, kan ha en deltidsanställning som brandman som ingår i eller som är utöver deras huvudanställning. På detta område behöver stat och kommun söka gemensamma lösningar.

1025 Länets fjällräddare är en viktig resurs som bör uppmärksammas i sammanhanget. Fokus i alla räddningsinsatser bör vara att ge bästa möjliga hjälp till den som är nödställd. Vi ser därför mycket positivt på möjligheterna att utvidga fjällräddarnas uppdrag att bistå även i räddningsinsatser utanför fjällräddarnas traditionella insatsområde, till exempel vid bil- eller drunkningsolyckor.

1030 **Mäns våld mot kvinnor**

1035 Mäns våld mot kvinnor ska bekämpas med kraft. Det globala #metoo-upproret lämnar ingen oberörd, och som politiskt ansvariga regionalt och lokalt har vi ett särskilt ansvar. Viktigast är det långsiktiga strukturella arbetet med att skapa jämlikhet mellan kvinnor och män. Det handlar om förändra de patriarkala strukturer som innebär att kvinnor tjänar sämre, bär ett större ansvar för det oavlönade arbetet, får lägre prioritet inom vården och riskerar att utsättas för våld, trakasserier, sexism – bara för att de är kvinnor. När det gäller mäns mot kvinnor ska målet självklart vara att det första slaget aldrig delas ut. Men tills dess behöver de förebyggande insatserna bedrivas parallellt med ett tydligt stöd till våldsutsatta kvinnor och barn.

1040 Vi ska säkra kvinnojouren i länet genom ekonomiskt och moraliskt stöd. Vi ska fortsätta det kommunala arbetet inom ramen för Centrum mot våld som möter både våldsutsatta och individer med problem att hantera sina aggressioner.

1045 Ibland brister kunskapen om mäns våld mot kvinnor. Det gäller både kommuner, landsting och rättsvårdande myndigheter. Vi vill ändra på det. Vi ska också uppmärksamma alkoholens inverkan på våldsbenägenheten även om vi vet att den stora drivkraften bakom mäns våld mot kvinnor är makt.

1050 Vi måste också säkerställa att vi har rutiner så att personal, i sjukvården, skolan, omsorgen och övriga verksamheter vi politiskt ansvarar över, tors berättar om fall av sexism, trakasserier och andra oacceptabla beteenden. Därför kommer vi att initiera ett arbete för att offentligtanställda i länet på ett tryggt sätt kan rapportera missförhållanden utan oro för repressalier.

1055 **Därför ska Socialdemokraterna i Jämtlands län arbeta för att:**

- Få fler poliser i hela länet och kortare insatstider vid prioriterade larm.
- En mer lokal polisutbildning
- Korta insatstiden för ambulans vid prio-1 larm
- Förstärka det statliga stödet till den kommunala räddningstjänsten.
- 1060 • Skapa nya samarbeten mellan blåljusaktörerna – alltid med den nödställda i fokus.
- Bredda rekryteringsbasen för deltidsbrandmän.
- Stödja personer som utsätts för trakasserier och andra oacceptabla beteenden på arbetet.
- Långsiktigt stödja kvinnojouren.

1065

